

„Wie was ds R.Kok eigenlijk” door Rik Valkenburg

Levensschets over geliefde en omstreden predikant

VEENENDAAL — Dominee Reinier Kok heeft niet alleen voor een groot aantal familiena-zaten gezorgd die alle op een of andere manier verbonden zijn met de kerk, zelf voelde hij van kindsbeen af zijn roeping. Over hem, zijn vasthoudende principes en zijn leven komt binnenkort een boek uit. Zowel auteur Rik Valkenburg als de Veenendaalse uitgever Govert Kool verwachten er veel van. „Ik ben in het verleden meermalen gevraagd om over hem te schrijven. Zelf heeft Kok me ooit zijn levensschets laten zien die ik bij zijn leven niet mocht publiceren. Omdat ik de man van zeer nabij heb meegemaakt en met hem heb samengewerkt, ben ik aan het boek begonnen”, aldus Valkenburg over de in 1982 overleden predikant Reinier Kok van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Veenendaal. Daarvoor was Kok predikant van de Gereformeerde Gemeente Synodaal (nu Pniëlkerk). Volgens Valkenburg „geeft het boek inzicht in de achtergronden van zijn optreden”.

Valkenburg heeft er met opzet geen biografie van gemaakt. „Dan zou ik al zijn werken moeten lezen. Het is nu min of meer een pro-life schets geworden”, verklaart de Veenendaler die daarmee zijn 85-ste boek afleverde. Op dinsdag 21 november zal het officieel in Veenendaal worden gepresenteerd, één dag na de verjaardag van Ome Rik zoals de op-en-top Veenendaler door kinderen van de zondagsschool nog steeds liefkozend wordt genoemd.

De reacties van de vorig jaar verschenen afleveringen in een reformatorische weekblad over het leven en werken van ds R.Kok, gaven Rik Valkenburg de doorslag om verder te gaan. Om het manuscript verder uit te werken en dat in boekvorm uit te geven. Het zijn uiteindelijk 260 pagina's geworden waarin ook fotomateriaal is verwerkt. De schrijver kreeg van zoon Iz.Kok de beschikking over een niet eerder gebruikt manuscript („Avondwanderingen”) bij zijn leven door Kok sr gemaakt. Deze handleiding vormt een rode draad door het boek over een man die aan de ene kant zeer geliefd was, maar aan de andere zijde ook nog eens in conflict met de kerkleiding van de toenmalige Gereformeerde Gemeenten in Nederland. In 1956 volgde daarom een schorsing; Kok stapte over naar de Christelijke Gereformeerde Kerk. In het boek wordt

dat belangrijke gegeven uiteraard (maar niet nadrukkelijk) aangetipt. Wel: „Over hoe hij er onder leed en zelfs in Nijkerk er nog mee bezig was”.

Jan Hoedeman

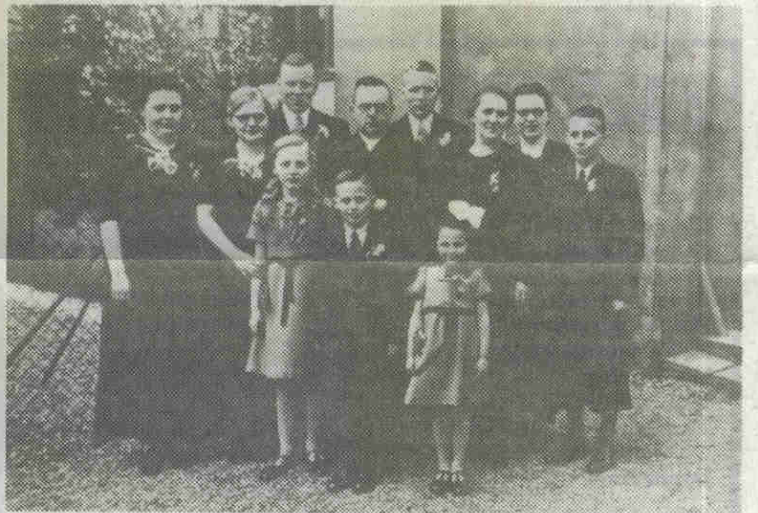
Valkenburg gebruikt ook veel eigen waarnemingen. Van zeer nabij heeft hij de man meegemaakt: als catechisant, gemeentelid en als interviewer. Verder sprak hij met zoon Jan Kok en een dochter. Eigen archiefonderzoek, waardoor vaak nieuwe gegevens aan het licht kunnen komen, is niet de stijl van Valkenburg. De samensteller put daarom overdadig uit bestaande boeken. De tegenwoordig in 's-Gravenhage woonachtige Jan Hoedeman wordt regelmatig 'ten tonele gevoerd' („Veenendaal in de tweede wereldoorlog”) terwijl ook Jan van Heerde („Tussen vuur en ijzer”) meer dan eens letterlijk als een vorm van blad-vulling geciteerd wordt. Verder verwerkt Valkenburg ook in dit boek zijn verhalen in interviewvorm. Zijn geliefde stijl waardoor hij ooit bekend werd.

Kok heeft in Veenendaal tussen 1930 (komende van Gouda) en 1958 (vertrek naar Ede) zijn zielewerk verricht. Vooral in de oorlogstijd heeft de predikant de nodige bekendheid gekregen. Valkenburg heeft daarom het boek onderverdeeld in drie delen: vóór de bezetting, tijdens de tweede wereldoorlog en de tijd daarna. Het eerste deel geeft informatie over zijn jeugd en zijn eerste gemeenten, het derde deel belicht hem als „zware puritein en als ruimdenkende predikant”. Het tweede deel plaatst de man in de oorlogsperiode. In de tijd dat hij nogal wat contacten had met dominee D.van Enk (NH) en de Veenendaalse politie-adjudant Jan Stappenbelt.

Valkenburg: „In de oorlog heeft hij veel goodwill onder de bevolking gekregen door zijn oppositie tegen de Duitsers. Zo hield hij een Joodse jongen tot aan het einde van de oolog op school. De bezetter wist dat, Kok werd er mee bedreigd, maar er gebeurde niets. Die jongen leeft nu nog, in Israël”.

Genetische manipulatie

In voorbereiding heeft Rik Valkenburg een boek over genetische manipulatie. Een hoogst actueel onderwerp binnen de christelijke gezindte dat binnenkort onder de titel „Mag 't” op de boekenmarkt zal verschijnen. Valkenburg sprak met een aantal prominenten op dat gebied, onder meer mevrouw Hoek-van Kooten uit Veenendaal, dr Boogaard, vrouwenarts in het Julianaziekenhuis Veenendaal, drs M.Neele, di-

recteur van de VBOK, dr ir Jochemse uit Ede en de heer Van de Berg, directeur van de Nederlandse Patiëntenvereniging. „Het wordt een discussieboek”, weet Rik „vanuit christelijk standpunt geschreven met een aantal verschillende meningen”. (MB)

● Dominee R.Kok met zijn gezin zoals veel Veenendalers hem zullen (her)kennen. De foto werd genomen in 1938 bij het trouwen van zijn oudste zoon Cor. De jongeman in het midden is de tegenwoordige predikant van de Nederlands Hervormde Julianakerk ds Iz.Kok.